

Alba Radar

Lakossági közvélemény-kutatási program Székesfehérváron

2. hullám

Szociális szolgáltatások igénybevétele

2010. július 31.

Készítette: Domokos Tamás
tdomokos@echomail.hu

Echo Innovációs Műhely
Echo Research Center
www.echonetwork.hu

A kutatás háttere és módszertana

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet az Echo Nonprofit Network HDA („Helyi Demokácia Audit”) programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl évek óta vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is valamint az iskolai demokrácia alakulását. A korábbi kutatási eredmények alapján a jövőben fontos fejlesztési irány a döntéshozók munkájának szakmai támogatása a lakossági vélemények szervezett formában történő feltárásával. Az Alba Radar program éppen erről szól, gyors és olcsó lakossági adatfelvételek (jellemzően telefonos vagy on-line survey kutatások) lebonyolításával egy-egy aktuális közéleti vagy várospolitikai vagy fejlesztési kérdésben megismerni a lakosok álláspontját még a döntés meghozatala előtt és a véleményeket, kutatási eredményeket, úgyis mint a lakosság álláspontját rendszerezett formában megismertetni a város vezetőivel, döntéshozó testületeivel, szakbizottságaival.

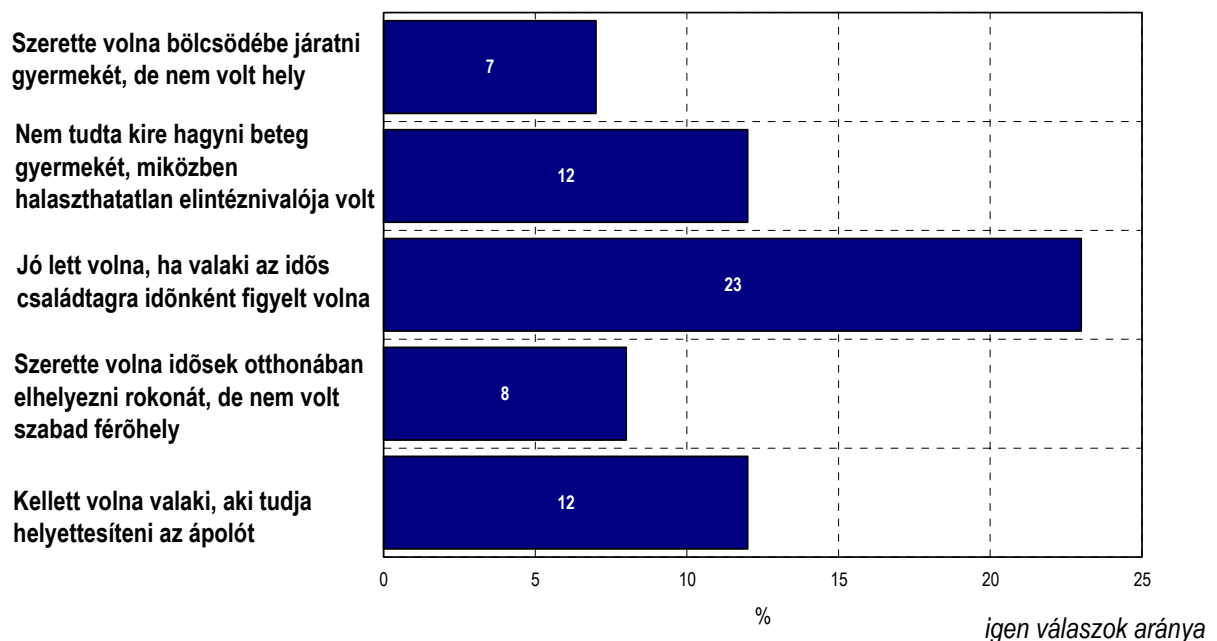
Az első Alba Radar adatfelvételre 2010. júniusában, a második adatfelvételre július 20-30 között került sor. Az Echo Innovációs Műhely adatfelvételi részlege 300 fős reprezentatív telefonos kutatást végzett Székesfehérvár felnőtt lakossága körében. A válaszmegtagadásokból fakadó kismértékű torzulásokat többszemponútú matematikai súlyozás segítségével korrigáltuk. A beszámolóban közölt adatok kor és nem szerint reprezentálják a város felnőtt lakosságát. A mintavételi hiba jelen kutatás esetén +/- 3-5 százalék. A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Az első Alba Radar négy témában gyűjtött lakossági véleményeket, úgymint a Fehérvár Médiacentrum fogyasztóvédelmi média megjelenéseiről, a lakosok szubjektív egészségi állapotáról, a népesedési problémák megítéléséről valamint az őszi önkormányzati választásokról. A második Alba Radar fókuszában az önkéntesség, szociális ellátások és a fiatalok helyzetének megítélése állt.

Egyes szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális ellátások tekintetében részben alapellátásokhoz részben más szolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan kérdeztük a lakosokat a hiányzó kapacitások becslése érdekében. Az közsismert tény, hogy a szociális alapellátási intézmények jellemzően férőhely hiánnyal küzdenek, de arról nem volt eddig információnk, hogy mekkora lehet a városi népességnek az a része, amely kizorul ezekből a szolgáltatásokból. A júliusi Alba Radar során ezt a kérdéskört is vizsgáltuk.

Előfordultak Önnel vagy a családjában valakivel az alábbiak?

Az adatfelvételtől kiderült, hogy a lakosok 7 százalékának családjában előfordult már, hogy szerette volna bölcsődébe járatni gyermekét, de nem volt hely, 12 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy nem tudta kire hagyni beteg gyermekét, miközben halaszthatatlan elintéznivalója volt. Ennél is nagyobb hiányosságok mérhetők az idősellátásban, mert a lakosok 23 százaléka mondta a kutatás során, hogy jó lett volna, ha valaki az idős családtagjára időnként figyelt volna. 8 százalékuk azt is átélte már, hogy a

szerette volna idősek otthonában elhelyezni rokonát, de nem volt szabad férőhely, és 12 százaléknak időnként kellett volna valaki, aki tudja helyettesíteni az ápolót.

Részleteiben nézve – a családon belüli feladatmegosztás miatt – jellemzően inkább a nők küzdenek ezekkel a problémákkal, a megkérdezett nők 10-15 százaléka a gyermekek elhelyezésével kapcsolatos hiányosságokat a saját bőrén már megérezte, az otthoni vagy intézményi idősellátással kapcsolatos szolgáltatási hiányosságokat 12-27 százalékuk tapasztalata meg.

Életkor szerint jellemzően az ún. szendvics generáció, a 35-59 éves korosztály a leginkább érintett, hiszen nekik egyszerre kell két inaktív korosztály (a gyermekeik és a szüleik) ellátásáról gondoskodni, e korosztály 20-25 százaléka szembesült már a szociális ellátórendszer kapacitásbeli és szolgáltatásbeli hiányosságaival. Az iskola végzettség is szegmentálja a véleményeket, a bölcsődei férőhelyek hiánya leginkább az érettségizett családokat sújtja, ennek egyik oka, hogy az érettségivel nem rendelkezők családokban hagyományosan más a nők családi felfogása, a karrier szóba sem kerül, a kisgyermek otthoni ellátására tartósan rendezkedek be, a felsőfokú végzettségű családok pedig a magasabb kulturális és társadalmi kapcsolati és gyakran anyagi tőkájüknek köszönhetően tudják elhelyezni a bölcsődékben gyermekeiket.

Előfordultak Önnel vagy a családjában valakivel az alábbiak?

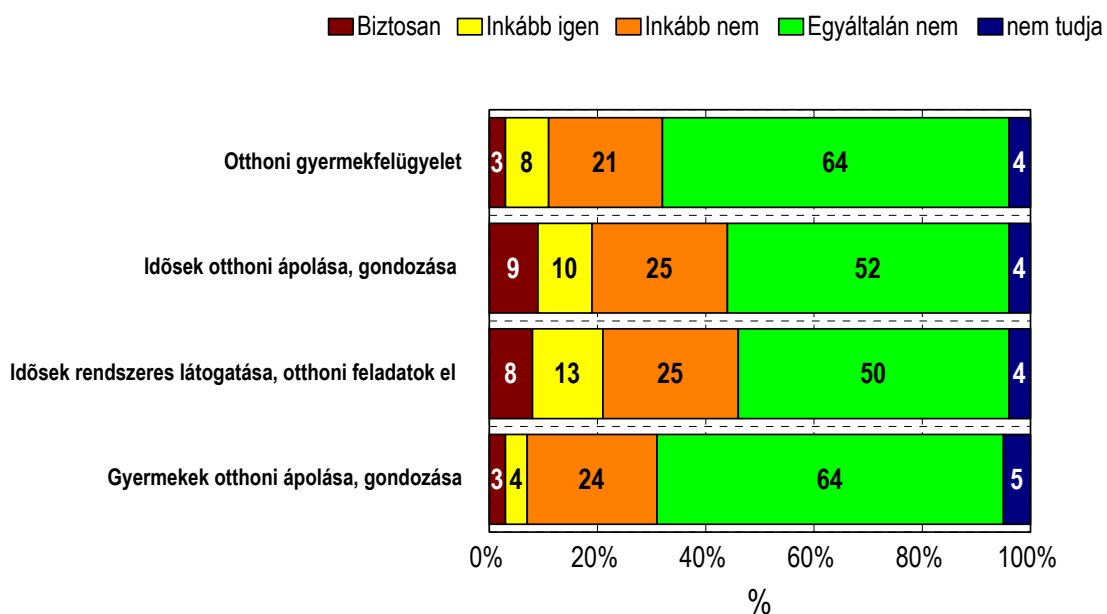
1. Szerette volna bölcsődébe járatni gyermekét, de nem volt hely
2. Nem tudta kire hagyni beteg gyermekét, miközben halaszthatatlan elintéznivalója volt
3. Jó lett volna, ha valaki az idősekre időnként figyelt volna
4. Szerette volna idősek otthonában elhelyezni rokonát, de nem volt szabad férőhely
5. Kellott volna valaki, aki tudja helyettesíteni az ápolót

Változó	Kategória	1.	2.	3.	4.	5.
Nem	Férfi	4	8	19	5	9
	Nő	10	15	27	12	14
Korcsoport	18-34 év	2	3	22	8	9
	35-59 év	9	20	26	9	14
	60 év és idősebb	10	11	20	8	13
Iskolai végzettség	nincs érettségi	5	12	18	5	13
	Érettségizett	9	7	24	12	11
	diplomás	6	17	28	8	11

Az igen válaszok százalékos megoszlása

Az eseti gyermekfelügyelet (pl. betegség esetén) ugyanakkor éppen a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező családokban okoz az átlagnál jóval nagyobb problémát, hiszen a munkaerőpiacon ők a leginkább aktívak. Az idős családtagok intézményi elhelyezésével kapcsolatban is hasonló tendenciák tapinthatók, a legnagyobb hiányosság az idős családtagok időszakos otthoni ellátása, felügyelete szolgáltatásban van.

Ha lenne egy olyan nonprofit szolgáltató szervezet, amely az alábbi szolgáltatásokat kedvezményesen tudja nyújtani, igénybe venné az alábbiakat?

A kutatás célja volt a székesfehérvári felnőtt népesség körében annak becslésére, hogy a helyi közösség fogadó késznek mutatkozik-e arra, hogy társadalmi vállalkozásoktól vegyen igénybe szociális szolgáltatásokat. Arra a kérdésre, hogy ha lenne egy olyan nonprofit szolgáltató szervezet, társadalmi vállalkozás amely szociális szolgáltatásokat tud nyújtani, igénybe venné ezeket, szolgáltatóként 3-8 százalék úgy nyilatkozott, hogy biztosan igénybe venné, s további 5-10 százalék is inkább pozitívan, nyitottan áll hozzá. Részleteiben nézve pl. otthoni gyermekfelügyeleti szolgáltatását, a felnőtt lakosok 3 százaléka biztosan igénybe venne, további 8 százalék is inkább pozitívan választ adott. Az idősek otthoni ápolása, gondozása szolgáltatásra nagyobb kereslet van, 8 százaléka biztosan, további 10 százalékuk inkább nyitottan tűnik rá. Az idősek rendszeres látogatása, kisebb otthoni feladatok elvégzése is hasonló arányban lenne keresett szociális szolgáltatás lehetne a városban, míg a gyermekek otthoni ápolása,

gondozása szintén kisebb arányú, 3 százalék körüli nagyságú piacot jelentene egy társadalmi vállalkozásnak. Mindez - figyelembe véve a kutatás mintvételi hibáját - azt jelenti, hogy a városban kb. 1000-1500 fő olyan lakos él, aki nyitott a szociális gazdaság motorjaként is tekinthető társadalmi vállalkozások szolgáltatására.

Részleteiben vizsgálva a társadalmi vállalkozások keretében nyújtandó szociális szolgáltatások iránt a kereslet jól közelít a szociális ellátórendszer hiányosságaihoz, a nők az érettségizettek körében nagyobb arányú a nyitottság, az életkor tekintetében is jellemzően az ún. „szendvics-generáció” tagjai köréből kerülnek ki a legtöbben, akik biztosan igénybe vennének ilyen szolgáltatásokat. Az otthoni gyermekfelügyelet tekintetében egyértelműen a 35 év alattiak jelenthetik a törzsközönseget s ez jellemzően nem a bölcsődei férőhely alternatívájaként jelentkező szolgáltatás lehet.

Ha lenne egy olyan nonprofit szolgáltató szervezet, amely az alábbi szolgáltatásokat kedvezményesen tudja nyújtani, igénybe venné ezeket?

Változó	Kategória	Otthoni gyermekfelügyelet	Idősek otthoni ápolása, gondozása	Idősek rendszeres látogatása, kisebb otthoni feladatok elvégzése	Gyermekek otthoni ápolása, gondozása
Nem	Férfi	11	21	23	12
	Nő	20	28	30	17
Korcsoport	18-34 év	21	25	28	18
	35-59 év	15	27	29	15
	60 év és idősebb	10	21	19	10
Iskolai végzettség	nincs érettségi	10	19	20	12
	Érettségizett	21	28	30	17
	diplomás	16	28	28	15
Átlag		16	25	26	15

Nyitottság pontszáma 0-100 közötti százalékos skálán

Demográfiai megoszlás

Változó	Kategória	%	Összesen
Nem	Férfi	47	100
	Nő	53	
Korcsoport	18-34 év	34	100
	35-59 év	44	
	60 év és idősebb	22	
Iskolai végzettség	nincs érettségi	29	100
	érettségizett	40	
	diplomás	31	

